

poniedziałek, 19.02.2024

NIEDZIELNE spotkanie ze SŁOWEM BOŻYM, (18.02.2024).

Jezus nowy Adam głosi Ewangelię Bożą

Markowy tekst o kuszeniu Jezusa na pustyni (1,12-13) i Jego pierwszym publicznym wystąpieniu (1,14-15) umieszczony jest zaraz na początku Ewangelii. Poprzedza go opis działalności Jana Chrzciciela (1,1-8) oraz opis chrztu Jezusa przez Jana Chrzciciela w rzece Jordan (1,9-11). W kontekście następnym znajdujemy scenę powołania pierwszych uczniów (1,16-20) oraz opis nauczycielskiej i uzdrowicielskiej działalności Jezusa w Galilei (1,21-45).

Motyw pustyni wielokrotnie pojawia się w Ewangelii Markowej (1,3.4.12.13.35.45; 6,31.32.35; 8,4). Usytuowanie sceny kuszenia Jezusa na pustyni łączy się ściśle z poprzedzającą ją działalnością Jana Chrzciciela, który na pustyni głosi chrzest nawrócenia na odpuszczenie grzechów (1,4). Opis pustyni jawi się w naszej perykopie w sposób bardzo dynamiczny, gdyż Jezus rzucony przez Ducha na pustynię przez swoją wytrwałość i wierność Bogu triumfuje nad szatanem. W ten sposób Jezus jako nowy Adam zamienia pustynię w rajski ogród, w którym znajdują się zwierzęta oraz usługujący mu aniołowie. Jako nowy Adam głosi Ewangelię Bożą nauczając o bliskości królestwa Bożego oraz wzywając do nawrócenia i wiary w Ewangelię. Widać tu wyraźne nawiązanie do tekstów proroka Izajasza zapowiadających czasy mesjańskie (Iz 11,6-10; 32,14-20; 65,25).

Iz 11,6-10 6 Wtedy wilk zamieszka wraz z barankiem, pantera z kołobazem razem leżeć, cielę i lew paść się będą; i spożywać i maczać chlebem będzie je poganina.

7 Krowa i niedźwiedzica przestawać będą przyjaciółmi, młode ich razem będą legać. Lew też jak wół będzie jadać słońce.

8 Niemowlę igrać będzie na norze kobry, dziecko włoży swą rękę do kryjówki mii.

9 Złota czyni nie będzie ani zgubnie dzieła? a po całej więtej mej górze, bo kraj się napełni znajomości? Pana, na kształt wód, które przepłyną morze. ¹

0 Owego dnia to się stanie: Korze? Jesego stać będzie na znak dla narodów. Do niego ludy przyjdą po radę, i sławne będzie miejsce jego spoczynku. Iz 32,14-20 4 Bo pałac jest opustoszały, hałaśliwe miasto wyludnione; Ofel i Strażnica stały się jaskiniami na zawsze: uciechą dzikich osób, pastwiskiem stad.

15 Wreszcie zostanie wylany na nas Duch z wysokość. Wtedy pustynia stanie się sadem, a sad za las uważany będzie.

16 Na pustyni osiedli się prawo, a sprawiedliwość zamieszka w sadzie.

17 Dzień sprawiedliwości będzie pokój, a owocem prawa - wieczyste bezpieczeństwo.

18 Lud mój mieszkać będzie w stolicy pokoju, w mieszkaniach bezpiecznych, w zacisznych miejscach wypoczynku,

19 choćby las został powalony, a miasto było bardzo poniżone.

20 Szczęśliwi! Wy się będziecie nad kądą wodą, puszczając wolno woły i osły. Iz 65,25 Wilk i baranek paść się będą razem; lew też będzie jadać słońce jak wół; a wół będzie miało proch ziemi jako pokarm. Złota czyni nie będzie ani zgubnie dzieła? a na całej więtej mej górze» - mówi Pan.

Motyw działalności Jezusa w Galilei jest mocno akcentowany w Ewangelii św. Marka. W bliskim kontekście znajdujemy informację, że Jezus przybywa do Jana Chrzciciela z Nazaretu w Galilei (1,9). Umieszczenie motywu galilejskiego na samym początku działalności Jezusa stanowi swoistą klamrę z galilejskim zakończeniem Markowej Ewangelii, w którym zmartwychwstały Pan udaje się do Galilei (16,7) zgodnie ze swoją wcześniejszą zapowiedzią (14,28). W samej Ewangelii wielokrotnie scenerią działalności Jezusa jest Jezioro Galilejskie (1,16-20; 2,13; 3,7; 4,1.35-41; 5,1.21; 6,45-52; 8,13) oraz miasta Galilei – Nazaret (1,9; 6,1), Kafarnaum (1,21; 2,1; 9,33), Betsaida (6,45; 8,22). Analizując drugą Ewangelię pod względem topograficznym można dostrzec jej „geograficzną strukturę”. Pierwsza część Ewangelii

Galilei do Jerozolimy. Trzecia część (11,1-16,8), w której punktem kulminacyjnym jest męka i śmierć Jezusa, ma miejsce w Jerozolimie. Tekst przedstawiający scenę kuszenia Jezusa na pustyni wyraźnie wzmiankuje czas akcji – czterdzieści dni (1,13). Po tym okresie Jezus rozpoczyna swoją publiczną działalność, która w Ewangelii Markowej podobnie jak u pozostałych Synoptyków trwa jeden rok (w Ewangelii św. Jana – trzy lata). Na wagę analizowanej przez nas perykopy może wskazywać fakt, iż zawiera ona pierwsze słowa Jezusa wypowiedziane na kartach Ewangelii św. Marka (1,15). Słowa te zawierają głębokie treści teologiczne stając się niejako kluczem interpretacyjnym Chrystologii Ewangelii św. Marka. Perykopa Mk 1,12-15 stanowi zakończenie prologu Ewangelii (1,1-15). W ten sposób jawi się jako swoisty pomost pomiędzy początkiem Ewangelii a jej dalszym rozwinięciem koncentrującym się na zbawczym działaniu Jezusa Chrystusa. W pierwszej części perykopy opisującej kuszenie Jezusa (1,12-13) w tekście oryginalnym możemy wyróżnić cztery zdania rozpoczynające się spójnikiem „i” (gr. *kai*). Druga część perykopy (1,14-15) zawiera informację o uwięzieniu Jana Chrzciciela oraz proklamację Ewangelii Bożej przez Jezusa Chrystusa. Wiersz 14 służy jako wprowadzenie do orędzia Jezusa zawartego w wierszu 15. Lectio

w. 12 - Zaraz te? Duch wyprowadzi? Go na pustyni?.

Po chrzcie w Jordanie i zstąpieniu na Jezusa Ducha zostaje on natychmiast wyprowadzony przez tego Ducha na pustynię. Wyrażenie „i zaraz, natychmiast” (gr. *kai euthys*) wielokrotnie występuje w Ewangelii św. Marka wprowadzając dramatyczne napięcie akcji. Podmiotem akcji jest Duch (gr. *pneuma*). Obecność Ducha jawi się jako realizacja starotestamentalnych zapowiedzi proroka Izajasza (por. Iz 11,2; 42,1; 61,1). Na określenie akcji dokonywanej przez Ducha Ewangelista używa greckiego czasownika *ekballein*, który w sposób literalny można tłumaczyć – „rzucić, wyrzucić”. Jakub Wujek w swoim przekładzie wydanym w 1599 r. tłumaczy ten czasownik jako „wyrzucić”. Mateusz i Łukasz (Mt 4,1; Łk 4,1) czynność tę określają łagodniejszym czasownikiem *agein* (pędzić, prowadzić). W Ewangelii Markowej czasownik *ekballein* występuje 18 razy – najczęściej w odniesieniu do wyrzucania złych duchów (1,34.39; 3,15.22.23; 6,13; 7,26; 9,18.28.38) lub do aktów przemocy (9,47; 11,15; 12,8). Gwałtowne rzucenie Jezusa przez Ducha na pustynię wyraża w postawie Jezusa całkowite poddanie się działaniu Ducha i wierne podporządkowanie się woli Ojca. Motyw pustyni występował w kontekście wcześniejszym jako sceneria działalności Jana Chrzciciela (Mk 1,4). Choć nie ma żadnych szczegółów w opisie pustyni, to jednak możemy przypuszczać, że chodzi tu o pustynię judzką. W języku biblijnym i w tekstach judaizmu okresu drugiej Świątyni pustynia może przybierać różne znaczenia: a. miejsce skąd bierze początek zbawcze działanie Boga (por. Iz 40); b. miejsce eschatologicznej próby (teksty qumrańskie); c. miejsce zamieszkania szatana i złych duchów. W naszym tekście Jezus rzucony na pustynię i zwyciężający szatana uobecnia nowy czas zbawczego działania Boga, w którym wyraźnie widać przejście od śmierci do prawdziwego życia w wolności. Postawa całkowitej wierności Bogu umożliwia przemianę miejsca pustynnego w rajski ogród życia.

w. 13 - A przebywa? na pustyni czterdzie?ci dni, kuszony przez szatana i by? ze zwierz?tami, anio?owie za? Mu s?u?yli

Zaraz na początku wersetu 13 ponownie zostaje użyty rzeczownik pustynia (gr. *eremos*). Wskazuje to na doniosłe znaczenie pustyni w narracji Markowej. Czas przebywania Jezusa na pustyni zostaje przez Ewangelistę ściśle określony – czterdzieści dni (gr. *tesseractonta hemera*). Liczba czterdzieści może nawiązywać nie tylko do czterdziestoletniej wędrówki narodu wybranego z Egiptu do Ziemi Obietnic (Wj 16,35; Pwt 1,3; 2,7; 8,2-4; Am 2,10; Ne 9,21), lecz także do czterdziestodniowej próby, jaką musiał przebyć Mojżesz (Wj 34,28) oraz Elias (1 Krl 19,8). W tekście Markowym występuje tylko mała wzmianka o kuszeniu Jezusa na pustyni przez szatana, podczas gdy u innych Synoptyków scena ta jest bardziej rozbudowana przedstawiając złożoną dyskusję między Jezusem a diabłem (por. Mt 4,1-13; Łk 4,1-11). W żydowskiej literaturze apokaliptycznej szatan jest przedstawiany jako przeciwnik Boga i wszystkich ludzi realizujących Boże zamiary. W naszym tekście Jezus jest „poddawany próbie”, „kuszony” (gr. *peiradzein*) przez szatana. W Ewangelii Markowej termin ten występuje jeszcze trzy razy w kontekście konfrontacji Jezusa z faryzeuszami, którzy pragną go wystawiać na próbę (zob. 8,11; 10,2; 12,15). Termin

ten występuje także w tekście Modlitwy Pańskiej (Mt 6,13; Łk 11,4). Ewangelista nie podaje nam żadnych szczegółów co do natury tego

1 Bo swoim aniołom dał rozkaz o tobie, aby ci strzegli na wszystkich twych drogach. 1

2 Na rękach bóg ci nosił, aby nie uraził swej stopy o kamień?.

13 Bóg dziesięć razy po wąż i jaskółce, a lwa i smoka bóg dziesięć razy podeptał?.

Użycie greckiego przymyka *meta* z rzeczownikiem w dopełniaczu na wyrażenie stanu przebywania Jezusa z dzikimi zwierzętami wskazuje na atmosferę pokoju i przyjaźni. Dzikie zwierzęta, które w wielu tekstach biblijnych występują obok sił zła (zob. Ps 91,13; Ez 34,5.8.25) w naszym tekście jawią się jako oswojone i przyjazne Jezusowi. Można tu dostrzec niejako przywrócenie sytuacji z raju (zob. Rdz 1,28; 2,19-20) i spełnienie eschatologicznych obietnic prorockich (zob. Iz 11,6-9; 65,17-25). Obecność aniołów wskazuje na Bożą asystencję w czasie kuszenia Jezusa na pustyni. Przedmiotem akcji aniołów jest usługiwanie (gr. *diakoneo*) Jezusowi. Termin *diakoneo* może oznaczać usługiwanie przy stole, stąd czynność aniołów może być tutaj bardziej sprecyzowana jako karmienie. Podobną sytuację możemy odnaleźć w życiu proroka Eliasza (zob. 1 Krl 19,1-8).

w. 14 - Gdy Jan został uwięziony, Jezus przyszedł do Galilei i głosił Ewangelię Bożą. Mówi?:

Ewangelista zwraca uwagę, że głoszenie Dobrej Nowiny przez Jezusa następuje po uwięzieniu Jana Chrzciciela. Werset ten jest bardzo dramatyczny, gdyż zawiera prelude do męczeńskiej śmierci Jana Chrzciciela zawartej w dalszej narracji Ewangelii (Mk 6,17-29). Temu, który wzywał do nawrócenia i chrzczył w rzece Jordan zamyka się usta i krępuje ręce. Na uwięzienie Jana Chrzciciela zostaje użyty grecki termin *paradothenai* w stronie biernej, który literalnie możemy przetłumaczyć „został wydany”. Termin ten wystąpi później w narracji Markowej w odniesieniu do męki i śmierci Jezusa. Jan Chrzciciel w ten sposób zostaje przedstawiony jako prekursor Jezusa. Zamknięcie się ludzi na orędzie Jana Chrzciciela oraz jego uwięzienie intensyfikują działanie mocy Bożej objawionej w orędziu i życiu Jezusa z Nazaretu. Wzmianka o powrocie Jezusa do Galilei łączy się z wersem 9, gdzie jest mowa, że Jezus przybył do Jana Chrzciciela z Nazaretu w Galilei. W ten sposób Galilea stanie się sceną zbawczego działania Jezusa. W tradycji biblijnej Galilea jawi się jako ziemia rodzinna Jezusa, miejsce powołania wszystkich apostołów i obszar, w którym Jezus poświęca większą część swej publicznej działalności. Jezusowe działanie w Galilei zostaje bardziej sprecyzowane w dalszej części, gdy mowa jest, że Jezus głosił Ewangelię Bożą. Funkcja głoszenia Ewangelii Bożej czyni z Jezusa Bożego Pośląca obwieszczającego Dobrą Nowinę. Tekst ten staje się lepiej zrozumiały w świetle Izajaszowych zapowiedzi (zob. 40,9; 41,27 52,7; 60,6; 61,1). Podkreślenie, że Jezus głosi Ewangelię Bożą wskazuje mocno na Boga jako głównego sprawcę Dobrej Nowiny.

w. 15 - «Czas się wypełnił i bliskie jest królestwo Boże. Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię!»

W wersecie 15 występuje orędzie Jezusa stanowiące syntezę całej Ewangelii. Jezus mocno podkreśla, że czas (gr. *kairos*) wypełnił się. Czas ten jest szczególnym wkroczeniem Boga w historię ludzkości. Jest to czas decydujący o losach świata, punkt kulminacyjny historii. Czas ten osiąga swą pełnię wraz z przyjściem na świat Jezusa z Nazaretu – Syna Bożego i oczekiwanego Mesjasza, który poprzez swoją mękę, śmierć i zmartwychwstanie pokonał szatana. Odróżnia się go od zwykłego biegu historii (gr. *chronos*) oraz czasu przyszłego i ostatecznego (gr. *aion*). Z wypełnieniem czasu Jezus łączy orędzie o bliskości królestwa Bożego. Termin królestwo Boże (*basileia tou theou*) oznacza przestrzeń Bożego królowania. Jest to przestrzeń miłości, sprawiedliwości, wolności i pokoju. Bliskość tego królestwa może być rozumiana zarówno w sensie czasowym, jak i w sensie przestrzennym. To królestwo ma się realizować w nas i wokół nas - stąd mocne wezwanie Jezusa do nawrócenia (gr. *metanoia*) i do wiary w Ewangelię. Nawrócenie polega na radykalnym odwróceniu się od grzechu i stanowczym zwróceniu się ku Bogu. Widać tu ścisły związek ze starotestamentalnym terminem *szuw*, który oznacza – odwrócenie, powrót całym sercem do Boga. Nie jest to tylko żal i zmiana myślenia, lecz radykalna przemiana serca i egzystencji. Wiara zaś polega na całkowitym zaufaniu Dobrej Nowinie głoszonej przez Jezusa i wiernym przyłgnięciu do Jego Osoby.

Meditatio

Jezus głęboko poddany woli Ojca w mocy Ducha kontynuując misję Mojżesza, Eliasza i Jana Chrzciciela udaje się na pustynię, aby wyjść w sposób zwycięski w konfrontacji z szatanem. Droga Jezusa prowadzi przez trud samotności i znużenie głodem. Jednak jej finałem jest zwycięstwo nad mocami zła. Przez to zwycięstwo pustynia zamienia się w rajski ogród – pełen zwierząt i aniołów usługujących przy niebiańskiej uczcie. Droga Jezusa otwiera raj każdemu człowiekowi, który przechodząc przez doświadczenie goryczy grzechu może zakosztować prawdziwego życia łaski. Osoba Jezusa staje się dla nas Przewodnikiem w naszej wędrówce przez okres Wielkiego Postu ku porankowi Zmartwychwstania. Tylko z Jezusem jest nasze zwycięstwo nad szatanem i pokusami krainy śmierci. On zaprasza nas do prawdziwego szczęścia, którego świat dać nie może. Jezusa wprowadza nas w *kairos* – czas szczególnego działania Boga. Pragnie aby *kairos* wprowadził nas na łąki wieczności – gdzie nie ma już ani czasu, ani przestrzeni, lecz wspólnota z *Mi?o?ci?*. Jezus przychodzi do Galilei naszych serc, aby wzywać nas do nawrócenia i wiary. Głosi nam Dobrą Nowinę, której źródłem i autorem jest sam Bóg. On pragnie, aby Bóg zasiadł na tronie naszego serca i byśmy przez szczere oddanie i autentyczne świadectwo mieli udział w realizacji królestwa Bożego. Głośno wołajmy – *Przyjdź królestwo Twoje* – nie tylko wargami, ale całym naszym życiem. Zamieniamy z Jezusem – nowym Adamem i Jego Matką – nową Ewą - pustynię śmierci w krainę życia.

Contemplatio

Święta Maryjo, Matko Boża,

Ty wydałaś na świat prawdziwe światło,

Jezusa, Twojego Syna – Bożego Syna.

Na wezwanie Boga oddałaś się cała

i tak stałaś się źródłem dobroci,

które z Niego wytryska.

Pokaż nam Jezusa. Prowadź nas ku Niemu.

Naucz nas, jak Go poznawać i kochać,

abyśmy my również mogli stać

zdołni do prawdziwej miłości

i być źródłami wody żywej

w spragnionym świecie.

Benedykt XVI, Encyklika *Deus Caritas Est*

Actio/oratio

Czy wraz z Jezusem wyruszę na pustynię, aby podjąć walkę ze złem i aby odkrywać *kairos* – czas szczególnego działania mocy Bożej? Jak przeżyję czas czterdziestodniowego Wielkiego Postu, który jest przygotowaniem do obchodu misterium paschalnego? Czy przez nawrócenie i żywą wiarę w Ewangelię Bożą zakwitnie w moim sercu pokój, miłość i dobroć? Czy z Jezusem, nowym Adamem – będę przemieniał świat w krainę życia? Czy będę miał odwagę przez pustynię i śmierć wkroczyć wraz z Jezusem do rozkwitającego Szczęściem Ogrodu Boga Miłości?

Ks. Mirosław Stanisław Wróbel

Instytut Nauk Biblijnych

